

ANNA K. STANISŁAWSKA-MISCHKE, ANDRZEJ SZOPA

*Koncepcja przedmiotu strategii inwestycyjnej
realizowanego metodami kształcenia na odległość*

Project of investment strategy course in distance learning

Abstrakt: Artykuł opisuje przykład wykorzystania metod i technik kształcenia na odległość wybranego przedmiotu na specjalności *Inżynieria Finansowa*. Kurs realizowany jest na platformie Moodle zgodnie z funkcjonującym w uczelni modelem e-learningu. Jest to początkowe stadium projektu, które pozwala już uzyskać wystarczające doświadczenia w kontekście jego rozwoju w przyszłości.

1. WPROWADZENIE

Introduction

Wykład **Strategii Inwestycyjnej** (*Investment Strategy*) realizowany jest dla studentów V roku specjalności *Inżynieria finansowa* w wymiarze 45 godzin. Jest to przedmiot typu capstone wykładany na zakończenie studiów i stanowiący swego rodzaju ich podsumowanie oraz kulminację. W tym przypadku przedmiot „zbiera” informacje dotyczące rynku finansowego – normalnie zawierające się w kilku przedmiotach (co zależy od szczegółowego programu studiów w danej uczelni). Planuje się, że wykład ten będzie prowadzony jako wykład do wyboru dla studentów drugiego roku studiów drugiego stopnia oraz studiów doktoranckich.

Na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie nauczyciele akademicy zachęceni są do prowadzenia zajęć dydaktycznych przez Internet. Strategia UEK dotycząca rozwoju

e-nauczania w uczelni, przyjęta uchwałą Senatu w ubiegłym roku¹, zakłada, iż modernizacja dydaktyki odbywa się systemowo oraz zgodnie z wypracowanymi w uczelni standardami. Od początku roku akademickiego 2009/2010 nauczyciele mogą więc nie tylko wykorzystywać platformę Moodle do zamieszczania materiałów i pomocy dydaktycznych oraz informacji organizacyjnych dla studentów, ale także prowadzić zajęcia internetowe w czterech dopuszczalnych kategoriach, tj.:

1. wspierających zajęcia tradycyjne, gdy kursy internetowe obejmują 20% ogólnej liczby godzin dydaktycznych przewidzianych planem zajęć,
2. uzupełniających zajęcia tradycyjne, gdy kursy internetowe stanowią 40% ogólnej liczby godzin dydaktycznych,
3. komplementarnych, gdy kursy internetowe stanowią 60% ogólnej liczby godzin dydaktycznych,
4. w pełni zdalnych, gdy zajęcia odbywają się wyłącznie (w 100%) przez Internet.

Nauczyciele zainteresowani wykorzystaniem nowych technologii w dydaktyce mogą dokonać przekształcenia zajęć dotąd realizowanych metodami klastycznymi w e-zajęcia realizowane jako e-wykłady, e-ćwiczenia, e-lektoraty lub jako e-seminaria. Przy czym o tym, w jakim wymiarze przekształcenie to jest pożądane, potrzebne lub konieczne, decydują sami nauczyciele oraz kierownicy jednostek dydaktycznych. Jednak zasada ekwiwalencji tradycyjnych godzin dydaktycznych i e-godzin wymaga, aby e-zajęcia były przygotowane profesjonalnie, przy wsparciu Centrum e-Learningu, a następnie prowadzone zgodnie z procedurami wynikającymi z w.w. uchwały Senatu UEK.²

2. ORGANIZACJA ZAJĘĆ

Course Organization

Zasady te dotyczą również kursu **Strategie inwestycyjne**, który realizowany jest w następujący sposób:

- 40% godzin odbywa się w sposób tradycyjny, w formie wykładów wprowadzających do przedmiotu oraz indywidualnego podsumowania zajęć,
- 60% godzin realizowanych przez Internet na uczelnianej platformie Moodle (www.cel.uek.krakow.pl).

W ramach kursu internetowego studenci otrzymują dostęp do:

¹ Uchwała Senatu UEK nr 14/2009 w sprawie przyjęcia strategii Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie w zakresie rozwoju kształcenia na odległość, 25.05.2009.

² Więcej na temat modelu wdrożenia e-nauczania na UEK w artykule: J. Skrzypek, M. Lenczowska, A. Powroźnik, J. Rejkowicz, Anna K. Stanisławska-Mischke, *e-Learning a tradycyjnie zarządzany uniwersytet. Doświadczenia Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie*, [w:] *E-learning w szkolnictwie wyższym – potencjał i wykorzystanie*, pod red. M. Dąbrowskiego i M. Zajac, Warszawa, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych 2010, s. 211–220.

1. krótkich wprowadzeń w problematykę danego tematu (*Summary*), których celem jest zachęcenie do samodzielnego poszukiwania dalszych informacji (wykorzystany moduł platformy to *Strona HTML*),
2. forów dyskusyjnych (*Discussion Question*), w ramach których studenci biorą udział w zaplanowanych przez prowadzącego dyskusjach oraz konfrontują poglądy w oparciu o wcześniej zdobytą wiedzę (wykorzystywany moduł platformy to *Forum*),
3. zadań (*Case Problem*), które należy rozwiązać we wcześniej ustalonych grupach (wykorzystywany moduł platformy to *Zadania* typu *Prześlij plik*),
4. zestawów ćwiczeń (*Problems*), które pozwalają studentom na sprawdzenie posiadanej wiedzy (wykorzystywany moduł platformy to *Lekcja*).

Studenci w trojaki sposób uczestniczą w realizacji programu:

- a. indywidualnie – zabierając głos na tematycznych forach dyskusyjnych (przy czym w celu wywołania autentycznej swobody wypowiedzi ocenie podlega sam udział w dyskusji, a mniejszą wagę przykładają się do merytorycznej strony wypowiedzi),
- b. indywidualnie – przy realizacji nieobowiązkowych ćwiczeń stanowiących zestawy kilku, kilkunastu lub kilkudziesięciu problemów do rozwiązania skojarzonych z danym tematem,
- c. zespołowo – realizując zadania przewidziane w każdym z modułów (w sumie 30 zadań).

Warto przy tym zauważyć, iż materiały oraz polecenia do zadań i ćwiczeń sformułowane są w języku angielskim. Chodzi bowiem o to, aby w trakcie studiów, studenci mieli okazję zapoznać się specjalistyczną terminologią w języku angielskim. Niemniej pozostawiono studentom swobodę wyboru języka własnej wypowiedzi.

3. TREŚĆ PRZEDMIOTU

Course Content

Moduły kursu oparte są o treść i strukturę jednego z najlepszych podręczników amerykańskich w dziedzinie rynków kapitałowych — L. J. Gitman, M. D. Joehnk, *Fundamentals of Investing*, Pearson International Edition, 2008. Lista zagadnień wchodzących w skład przedmiotu jest następująca:

1. The Investment Environment
2. Markets and Transactions
3. Investment Information
4. Return and Risk
5. Modern Portfolio Concepts
6. Common Stock
7. Analyzing Common Stock
8. Stock Valuation
9. Technical Analysis, Market Efficiency and Behavioral Finance

10. Fixed income securities
11. Bond Valuation
12. Mutual Funds: Professionally Managed Portfolio
13. Managing Your Own Portfolio
14. Options
15. Commodities and Financial Futures

Z wykorzystaniem podręcznika autorów amerykańskich wiąże się jednak pewna niedogodność – opisując funkcjonowanie i instrumenty rynku finansowego wszystkie odwołania do danych empirycznych dotyczą bezpośrednio rynku amerykańskiego. Co więcej, szereg publikacji, z których korzystają Gitman i Joehnk, np. dostępnych na ValueLine (www.valueline.com), nie są ogólnie dostępne. Aby tę trudność pokonać, studenci proszeni są o przedstawianie swoich rozwiązań w oparciu o realia polskiej gospodarki. W tym celu muszą czynnie korzystać zarówno ze stron instytucji finansowych Stanów Zjednoczonych, jak i krajów europejskich oraz Polski. Studentom poleca się również lekturę literatury pomocniczej oraz bieżące śledzenie informacji płynących od głównych graczy polskiego rynku kapitałowego. Sądzi się bowiem, iż dopiero samodzielnie dokonywane analizy oraz poszukiwanie analogii stosowanych na świecie rozwiązań do lokalnej gospodarki spełnia wymogi stawiane samodzielnym studiom, do których słuchacze studiów drugiego i trzeciego stopnia powinni być zdolni.

4. METODA PROWADZENIA ZAJĘĆ I ROLA PROWADZĄCEGO

Theaching Methods and Role of Teacher

Prowadzący zajęcia zapewnia nie tylko „wsad” do kursu w postaci materiałów dydaktycznych, ale także inicjuje dyskusję, włącza się w nią, monitoruje realizację zadań oraz udziela odpowiedzi na zadawane przez studentów pytania (forum *e-Consultation*). Biorąc udział w dyskusjach na forach poświęconych poszczególnym tematom zajęć oraz komentując nadesłane zadania, staje się tym samym aktywnym uczestnikiem procesu nauczania. Zaś na bieżąco monitorując i korygując wiedzę studentów, dyscyplinuje ich działania.

W kursie zastosowano jeszcze jedną technikę wspierającą motywację studentów. Dostęp do poszczególnych modułów możliwy jest dopiero w dniu ich rozpoczęcia. Studenci znając program zajęć oraz wiedząc, czego się od nich oczekuje, są świadomi konieczności podejmowania systematycznej pracy nad kolejnymi zagadnieniami przedmiotu. Jednocześnie, moduły, które już zostały „przerobione” pozostają dostępne przez cały czas trwania kursu. Oczywiście, w tym wypadku istnieje możliwość zastosowania także innego sposobu stymulacji zachowania studentów, np. poprzez uruchomienie kalendarza kursu z włączoną opcją automatycznego przypominania o terminach realizacji poszczególnych zadań (moduł platformy: *Nadchodzące terminy*).

Na każdy z tematów przedmiotu przeznaczono jeden tydzień. Na pierwszy rzut oka wydawać się może, że jest to obiektywnie zbyt krótki czas na zapoznanie się z treścią

wykładu, rozwiązanie dwóch zadań grupowych oraz wzięcie udziału w innych nie-obowiązkowych aktywnościach. Niemniej należy pamiętać, iż celem kursu **Strategie inwestycyjne** jest podsumowanie przedmiotów dotyczących rynków finansowych, oraz, że jest on przeznaczony wyłącznie dla studentów ostatniego roku i studentów-doktorantów — a zatem osób, od których wymaga się nie tylko posiadania ugruntowanej wiedzy, ale także samodzielności i sprawności w rozwiązywaniu złożonych problemów związanych z inwestowaniem na rynkach kapitałowych.

Świadome ograniczenie działań studentów prawie wyłącznie do stosowania nabytej wcześniej wiedzy w praktyce (oczywiście, w symulowanych warunkach) oraz stały kontakt z ekspertem (jakim jest prowadzący zajęcia) stanowią w tym wypadku również bardzo istotny czynnik zwiększający motywację studentów.

Istotną rolę w tym aspekcie odgrywa w kursie forum dyskusyjne i innego rodzaju formy aktywnego kontaktu pomiędzy uczestnikami zajęć i prowadzącym. Dydaktyczny walor dyskusji, wymiany poglądów oraz wspólnego dochodzenia do odpowiedzi na postawione pytania jest charakterystyczną cechą omawianego kursu, tym samym potwierdzając jego „przynależność” do nowego (konstruktywistycznego) paradygmatu kształcenia, lansowanego szczególnie w e-edukacji. Wśród praktyków e-nauczania panuje bowiem głębokie przekonanie, iż asynchronizm dyskusji przez Internet sprzyja refleksji, wazeniu argumentów, większej kontroli procesu wnioskowania i niekiedy głębszej — niż w przypadku ograniczonej w czasie rozmowy — analizy problemów. Sprzyja nadto indywidualizacji procesów dydaktycznych, ostatnio (z powodu umasowienia kształcenia akademickiego) zbyt często marginalizowanej w polskich uczelniach wyższych.

Zamysłem autora kursu było również zastosowanie w całej rozciągłości modelu nauczania problemowego. Jego istotą jest nabywanie nowej wiedzy i umiejętności poprzez samodzielne lub grupowe rozwiązywanie szczegółowych lub ogólnych, praktycznych lub teoretycznych zagadnień, nierzadko w trakcie poszukiwania rozwiązań alternatywnych.

5. STRUKTURA PROGRAMU NAUCZANIA I PRZEBIEG ZAJĘĆ

Structure of Course and its Timetable

Zajęcia kończą się tradycyjnym egzaminem przeprowadzonym w formie testu sprawdzającego. Analiza i indywidualne rozwiązanie prawie 300 szczegółowych zagadnień (*Problems*, moduł *Lekcja*) w zamysłu autora kursu zapewni rzetelne przygotowanie do egzaminu.

Głównymi składowymi oceny końcowej zajęć prowadzonych w formie komplementarnej (*blended learning*) są zatem także w tym wypadku:

1. aktywność na zajęciach internetowych (liczba logowań w kursie, terminowość i poprawność przesyłanych rozwiązań zadań oraz udział w dyskusjach na forum, w których to parametrach można mierzyć zrozumienie problematyki przedmiotu),
2. wynik testu sprawdzającego (egzaminu końcowego).

Tab. 1. Tematyka i forma zajęć
Subjects and Study Forms

<i>LP</i>	<i>Temat zajęć</i>	<i>Forma zajęć</i>
1	Spotkanie informacyjne (Przekaz informacji na temat organizacji zajęć, tematyki poszczególnych modułów oraz sposobu zaliczenia przedmiotu)	zajęcia stacjonarne
2	Podstawy teoretyczne inwestowania (wykład)	zajęcia stacjonarne
3	Podstawy strategii inwestycyjnych (wykład)	zajęcia stacjonarne
4	Demonstracja sposobu korzystania z platformy Moodle	zajęcia stacjonarne
5	Investment Environment	e-zajęcia
	Markets and Transactions	e-zajęcia
6.	Investment Information and securities Transactions	e-zajęcia
7	Return and Risk	e-zajęcia
8	Modern Portfolio Concepts	e-zajęcia
9	Common Stocks	e-zajęcia
	Analyzing Common Stocks	e-zajęcia
	Stock Valuation	e-zajęcia
10	Technical Analysis, Market Efficiency and Behavioral Finance	e-zajęcia
11	Fixed Income Securities	e-zajęcia
	Bond Valuation	e-zajęcia
12	Mutual Funds: Professionally Managed Portfolio	e-zajęcia
13	Managing Your Own Portfolios	e-zajęcia
14	Options: Puts and Calls	e-zajęcia
15	Commodities and Financial Futures	e-zajęcia
16	Podsumowanie zajęć	zajęcia stacjonarne

PODSUMOWANIE

Summary

Kurs z przedmiotu **Strategie inwestycyjne** jest typowym przykładem zastosowania rozwiązań internetowych w dydaktyce akademickiej na wyższych stopniach kształcenia. Z uwagi na charakter zajęć oraz zaplanowany przez jego autora scenariusz uczestnicy mają szansę na:

1. uporządkowanie oraz konsolidację wiedzy dotyczącej planowania i zarządzania inwestycjami ujętej w możliwie wielu aspektach,
2. rozwój umiejętności rozwiązywania rzeczywistych problemów finansowych, w tym m.in.: umiejętność trafnej analizy danych, oceny czynników ryzyka, podejmowania decyzji w zmiennych warunkach itp.,
3. wzrost umiejętności posługiwania się fachową terminologią i swobodnej wymiany poglądów na tematy zawodowe, także w formie pisemnej,
4. zdobycie umiejętności pracy w grupie rozproszonej (telepracy).

Biorąc pod uwagę dydaktyczną wartość użytego w kursie podręcznika z jednej strony, z drugiej zaś — konieczność bieżącego szukania przykładów z lokalnego rynku, podkreślić należy fakt, iż zajęcia, w ramach których studenci „zmuszani” są do samodzielnej pracy oraz aktywnego udziału (także poprzez konieczność konsultowania się z prowadzącym na odległość), dają najlepszym z nich okazję do potwierdzenia pozyskanych w trakcie studiów kompetencji zawodowych w zakresie funkcjonowania, strategii i instrumentów rynku finansowego.

Kurs **Strategie inwestycyjne** w opisanej powyżej formie został przeprowadzony po raz pierwszy. Służy zatem jako swego rodzaju dydaktyczny poligon doświadczalny. Zebrane w ten sposób doświadczenia powinny jednak posłużyć w kolejnych latach do zwiększenia efektywności kształcenia akademickiego w dziedzinie rynków finansowych i kapitałowych.

LITERATURA PODSTAWOWA:

- L. J. Gitman , M. D. Joehnk, 2008, *Fundamentals of Investing*, Pearson International Edition.

LITERATURA DODATKOWA:

- R. E. Bailey, 2005, *The Economics of Financial Markets*, Cambridge University Press, Cambridge.
- K. B. Dalton, 2008, *Financial Products. An Introduction Rusing Mathematical and Excel*, Cambridge University Press, Cambridge.
- W. Dębski, 2007, *Rynek finansowy i jego mechanizmy. Podstawy teorii i praktyki*, PWN, Warszawa.
- J. C. Francis, R. W. Taylor, 2001, *Podstawy inwestowania, wycena papierów wartościowych I konstrukcja portfela*, DW ABC, Oficyna Ekonomiczna, Kraków.
- K. Jajuga, T. Jajuga, 2006, *Inwestycje: instrument finansowe, aktywa niefinansowe, ryzyko finansowe, inżynieria finansowa*, PWN, Warszawa.
- L. J. G. Jonker, 1992, *Business Economics Didactics: Teaching Methods, Aids, And Evaluation*, Academica.

- L. Jabłonowska, *Procedura projektowania i wdrożenia obudowy dydaktycznej wykładu w uczelni ekonomicznej*, Szkolny Audyt.pl, <http://www.szkolnyaudyt.pl/dydaktyka/?procedura-projektowania-i-wdrozenia-obudowy-dydaktycznej-wykladu-w-uczelni-ekonomicznej,45>, 30.03.2010.

SUMMARY

The article describes an example of application the e-learning with LCMS Moodle to distance learning of a course selected from curriculum of specialization *Financial Engineering*. The contribution shows a pilot implementation, however, gathered experience will be useful for the future development of the project.

mgr Anna K. Stanisławska-Mischke, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
prof. UJ, dr hab. Andrzej Szopa, Uniwersytet Jagielloński